RIFAT ILGAZ

ŞİİRLER 1953

Devam

RIFAT ILGAZ

ŞİİRLER 1953

Devam

Ben ölmedim...
Beni öldürmediler de,
Yaşıyorum, yaşıyorum işte,
At kışında sinek gibi,
Tööobe, töbe!
...

Çınar

Rıfat Ilgaz, 7 Mayıs 1911'de Cide'de doğdu. 1930 yılında Kastamonu Muallim Mektebini bitirdikten sonra altı yıl ilkokul öğretmenliği yaptı. 1938'de Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümünden mezun oldu. Bir süre Türkçe öğretmeni olarak çalıştı. *Sınıf* (1944) adlı ikinci şiir kitabının sıkıyönetim kararıyla toplatılmasından sonra altı aya hüküm giydi. Daha sonra *Markopaşa* başta olmak üzere çeşitli dergilerde çıkan yazıları ve yayımlanan kitapları nedeniyle yaşamının çeşitli evrelerinde birçok kovuşturmaya uğradı ve değişen sürelerle tutuklu kaldı. 1947'de öğretmenlikten çıkarılınca hayatını öykü, roman, tiyatro oyunu ve gazetelerde köşe yazıları yazarak kazandı. 1974'de *Yenigün* gazetesinden emekli oldu. 7 Temmuz 1993'te İstanbul'da öldü.

Ilgaz birçok yazınsal türde eserler verdi. İlk şiirleri Kastamonu'da yayımlanan *Nazikter* ve *Açıksöz* gazetelerinde çıktı (1927). 1940'lı yıllara kadar çeşitli gazetelerde ve edebiyat dergilerinde yayımlanan, kitaplarına almadığı romantik şiirler yazdı. İkinci Dünya Savaşı yıllarında toplumcu-gerçekçi şiire yöneldi. "Halktan kişilerin, basit insanların yaşamı"nı konu edinen şiirler aracılığıyla "geniş bir kitlenin, bir insanlığın dertleri"ni anlattığı *Yarenlik* adlı ilk şiir kitabı 1943'te yayımlandı. Ardından *Sınıf* (1944), *Yaşadıkça* (1948), *Devam* (1953), *Üsküdar'da Sabah Oldu* (1954), *Soluk Soluğa* (1962), *Karakılçık* (1969), *Uzak Değil* (1971), *Güvercinim Uyur mu?* (1974), *Kulağımız Kirişte* (1983) ve *Ocak Katırı Alagöz* (1987) geldi. Ilgaz, diyalektik bir bakış açısı, mizahi bir yaklaşım ve yergici bir dille içinde yaşadığı toplumsal gerçekliği bütün çıplaklığı ve acılığıyla göstermeyi, giderek yeni anlamlar, yeni gerçeklikler yaratarak varolan düzeni değiştirmeyi hedefleyen şiirlerine yansıyan toplumcu dünya görüşünü 1950'li yıllarda yazmaya başladığı öykü ve romanlarına da taşıdı. "Kopyanın, ezberin ve uydurma saygının" yergisini yapan *Hababam Sınıfı* (1957), "1944'lerin İstanbulunda, Alman faşizminin azgınlaştığı, dünyayı ateşe verdiği ve savaş tehlikesinin her an kapımızı çaldığı ağır koşullarda karartılmış İstanbul sokaklarında" polisten kaçan devrimci bir öğretmenin öyküsünü anlatan -1990'da sinema filmi de çekilen- *Karartma Geceleri* (1974), Ilgaz'ın çocukluk yıllarını, Kurtuluş Savaşından 1950'ye kadar olan tarihsel dönemi anlattığı özyaşamöyküsel romanı *Sarı Yazma* (1976) ve *Bacaksız* dizisinden çıkan çocuk romanları en tanınmış yapıtları arasındadır.

Ocak Katırı Alagöz ile 1987 Ömer Faruk Toprak Şiir Ödülüne değer görülen Rıfat Ilgaz, *Yıldız Karayel* ile 1982 Madaralı Roman Ödülünü ve 1982 Orhan Kemal Roman Armağanını aldı.

(Rıfat Ilgaz'ın yaşamı ve yapıtları hakkında daha ayrıntılı bilgi için yazarın *Yokuş Yukarı* adlı anı kitabı ile *Sarı Yazma* [12. Baskı, Çınar, 2008] adlı romanına; Asım Bezirci'nin *Rıfat Ilgaz* [4. Baskı, Çınar, 1997], Mehmet Saydur'un *Biz de Yaşadık: Dünden Bugüne Rıfat Ilgaz* [Çınar, 1998] adlı çalışmalarına ve *Rıfat Ilgaz Sempozyumu* [Çınar, 2007] başlığını taşıyan derleme kitaba bakılabilir.)

Rıfat Ilgaz

Devam

1953

Çınar
İstanbul
2015

Devam
Rıfat Ilgaz

7. Baskı: Kasım 2015

Kapak Tasarım: Faruk Güney
Yayıma Hazırlayan: Cemal Şenal
Baskı: GD Ofset Matbaacılık ve Tic. San. A.Ş.
OSB Deposite İş Mrk. A-5 Blok Kat:4 No:407
İkitelli-Başakşehir-İSTANBUL
Telefon: (0212) 671 91 00
Matbaa Sertifka No: 32211

ISBN: 978-975-348-003-1

© Çınar Yayınları, 1997
Tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Çınar Yayıncılık Reklamcılık Ajans ve Danışmanlık Ltd. Şti.
Batıköy Mah. Mustafa Kemal Bulvarı Marine Park Evleri No: 25-A6
Mimaroba - Büyükçekmece / İstanbul
Yayıncı Sertifika No: 11084
Telefon: (0212) 528 71 40 • Faks: (0212) 528 71 43
cinar@cinaryayincilik.com.tr

İçindekiler

Mahkeme Tutanağı • 7
Bilsem ki... • 11
Dışarda • 13
Şiirde • 15
Aman Dikkat! • 16
Uyusana! • 18
Taş mı Yesin! • 20
Yaşıyoruz • 21
Filim • 23
Mangal • 55
Heybeli • 70
Meryem'in Reşit • 72
Sarı Kâğıt Üstüne • 79
Sahipsiz • 82
Kara Taş Üstüne • 85

Esas : 953/89
C. M. U. liği: 953/2947

Hakim : İrfan Özkan
Talepname : Hakkı Müftüoğlu
İddianame
Kâtip : Orhan Çakmakçı

T.C.
İSTANBUL
3. Sorgu Yargıçlığı

KARAR
163

Maznun: Rıfat Ilgaz
Hüseyin oğlu Fatma'dan olma, 1327 doğumlu, Bartın nüfusunda kayıtlı, Kuzguncuk, İcadiye Caddesi No: 6'da oturur. Muharrir, evli, iki çocuklu. Af kanunundan evvel basın suçlarından sabıkalı.
Suç: Komünizm propagandası yapmak ve müstehcen neşriyatta bulunmak.

Devam isimli eserdeki şiirlerle komünizm propagandası yapmak ve aynı eserin 30 ve 31 ve müteakip sayfalarındaki mısralarla müstehcen neşriyatta bulunmaktan sanık yukarıda açık hüviyeti yazılı Rıfat Ilgaz hakkında yapılan hazırlık ve ilk tahkikat sonunda:

C. M. Umumiliği 7/4/1953 tarihli iddianamelerinde sanığın basın yoluyla komünistlik propagandası yapmak ve müstehcen neşriyatta bulunmaktan dolayı hakkında dava açılması isteğinde bulunulmuş ise de:

Rıfat Ilgaz tarafından yazılmış olan DEVAM adlı kitapta komünizm propagandası ve müstehcen neşriyat bulunup bulunmadığının tesbiti için İstanbul Üniversitesi Ceza Hukuku profesörü Dr. Sulhi Dönmezer, Ceza Hukuku doçenti Nurullah Kunter, ve Sahir Erman bilirkişi olarak seçilmiş ve bilirkişiler verdikleri 27/3/1953 tarihli raporda DEVAM isimli kitapta BİLSEM Kİ, DIŞARDA, ŞİİRDE, AMAN DİKKAT, UYUSANA, MANGAL, SARI KÂĞIT ÜSTÜNE, HEYBELİ, MERYEM'İN REŞİT, SAHİPSİZ, DERECE ZAMANI, KARATAŞ ÜSTÜNE adlı şiirlerinin hiç birisinde komünistlik propagandası ve müstehcen neşriyat bulunmadığını bildirmişlerdir.

Aynı ehlivukuflar (bilirkişiler) FİLİM adlı şiirde şairin sefaletten bahsettiğini, parasız ve işsiz kalmış iki arkadaşın gümrük kaçakçılığı ve uyuşturucu madde kaçakçılığı yapmayı düşündüklerini, bilâhare yoldan geçen bir kızı soymayı tasarlayıp bunu mevkii fiile koyduklarını (eyleme dönüştürdüklerini) ve bunu bir yerli filim çevirir gibi icra ettiklerini bu meyanda yabancı memleketlerden gelen şileplerin pazarda döktükleri ithal mallar dolayısı ile fabrikaların paydos etmiş olduklarını, usta işçilerin işsiz dolaştıklarını, uyuşturucu madde satışı dolayısı ile milletin uykuya kanacağını, hürriyetin adamına göre olduğunu, mesken masuniyetinin jandarma ve tahsildar tarafından ihlâl edildiğini, fakir kalan halkın sabahları kahvaltısını etmeden jimnastik yapamayacağını, başına eşarp bağlayıp mayosunu giyip taksiye binerek plaja gitmenin zenginlerin yapabileceği bir iş olduğunu, mizahi bir tarzda anlatarak bunlarda komünistlik propagandasının mevcudiyetinin tespiti için kâfi delil olamayacağını, şehirde iki arkadaştan biri diğerine, soymakta oldukları kızın göğsünde, para aramasını tav-

siye ettiğini ve elini sutyenden içeri sokmaya teşvik ederek soyulmakta olan kızda sütyen olmadığını belirttikten sonra yine iki arkadaştan biri diğerine kızın cinsiyet uzvunu eliyle aramaya teşvik ettiğini fakat bu arkadaşının behimî hislerine meclûp (hayvanca duygulara kapılmış) olduğunu görünce onu ikaz ettiğini ve bu meyanda kızın ayağında külot olmadığı tebarüz ettirdiğini (belirttiğini) şiirin bir kısmı kızın ayıp sayılan yerlerinin arandığını ifade etmek bakımından müstehcen olarak düşünülebilirse de gerek şiirin heyeti umumiyesi (genel durumu) ve gerek bu kısmı tarz tahriri failin (yazarın yazım tarzı), okuyucunun behimî hislerini uyandırmak maksadıyla değil fakat fakir bir işçi kızında iç çamaşırı bile bulunmadığını anlatmak ve böylece bütün şiirde göze çarpan sefalet şemasını işlemek maksadı ile hareket ettiğini ortaya koyduğu cihetle (yönle) bu kısımda müstehcen neşriyat bulunmadığını ve şiirde zengin tabaka tenkid edilmekte ise de bunun komünistlik propagandası olmayacağını belirtmişlerdir.

Bilirkişiler raporlarında mufassalan (ayrıntılarıyla) izah edildiği gibi sanığın "Devam" adlı şiir kitabında komünistlik propagandası veya müstehcen neşriyat yaptığına dair mahkemeye sevkini icap ettirecek takdire müteallik (değer) deliller de bulunmadığından C.M. U.K'nun 197. maddesine tevfikan (uygun olarak) sanık hakkındaki muhakemenin menine ve meni muhakeme kararı tetkik edilmek üzere evrakın 10. Asliye Ceza Mahkemesine tevdiine isteğe aykırı olarak karar verildi.

16.4.1953
Hâkim İrfan Özkan
7707

Bilsem ki...

Metin Eloğlu

Bilsem ki...

Bu ayaklar benden hesap soracak,
Bir düşüncenin peşinde dolaştırdım
Sokak sokak.
Bu baş, bu eğilmez baş da öyle...
Bazı sarhoş, bazı yorgun
Her zaman bir yastığa hasret!
Bu ciğer de hesap soracak,
Esirgedim, güneşini, havasını.
Bu ağız, bu dişler, bu mide...
Ne ikram edebildim ki bol keseden!
Bu bilekler de hesap soracak,
Göz yumdum çektikleri eziyete.
Bilsem ki kimsenin parmağı yok
Bu sürüp giden işkencede;
Kılım bile kıpırdamadan bir sabah
Çekerdim darağacına kendimi,
Bilsem ki suç bende!..

İhsan İncesu

Dışarda

Oktay Deniz'e

Dışarda gelin havası
Çengi cümbüş, yer gök ayakta.
Yeryüzü ağardı ağaracak.

Ooooh... Dünya varmış dışarda!

İhsan İncesu

Şiirde

A. Kadir'e

Önce şiirde sevdim kavgayı
Özgürlüğü kelime kelime şiirde.
Mısra mısra sevdim yaşamayı,
Öfkeyi de, sevinci de...
Senin ışıklı günlerin,
Benim iyimser dostlarım
Hepsi hepsi şiirde.
Ne varsa yitirdiğim...
Bütün bulduklarım şiirde.
Kafiyeden önce gelen
Sevgilerimiz mi sade,
Sürgün de var
Hapis de.

Aman Dikkat!

Budur başta gelen işin,
Aman dikkat Araboğlu:
Akşam soyun, sabah giyin!
Vazgeç de yatak derdinden
Kıvrılıver bir köşeye,
Neyine gerek suyla sabun
Sabah giyin,
Akşam soyun!
Zenginlikte gözün mü var,
Bu da elindedir senin.
Artsa artsa dişten artar,
Nedir boğazına düşkünlük
Hem de böyle iki öğün.

Bir şey bekleme işinden
Sabah giyin,
Akşam soyun!
Biri vurup da ağzından
Almak isterse lokmanı,
Daha önce sen ikram et!
Ne işinden, ne gücünden,
Ne gününden, ne gecenden,
Sana düşmez şikâyet.
Aç gözünü Araboğlu
Akşam soyun,
Sabah giyin!
Aman bozulmasın oyun:
Soyun giyin,
Giyin soyun!

Uyusana!

Tezgâhın düzenin yolunda
Ninni benim kıllı bebeğim!
Kapat artık şu radyoyu,
Çek yorganı başına
Uyu!
Üçüncünün attın temelini
Örttün kiremitini ikincinin.
Uzan boylu boyunca
Eeeeeh yolunda işlerin!
Tiftiği çıkardın elinden
Uydurdun kitabına yumurtayı

Sana ne Fas'tan, Cezayir'den
Kurcalama şu radyoyu!
Aç değil açık değilsin,
Ağrın yok, sızın yok,
Maşallah domuz gibisin!
Her şeyin yerli yerinde,
Ambarın ardiyen tamam.
Nedir kaçıran uykunu,
Uyu be mübarek adam!
Ne dönersin iki yana,
Kulübü de çektin üstelik
Uyusana!

Taş mı Yesin!

Sait Faik'e

İş mi bu yaptığın, Galata Köprüsü?
Havalar yağışlı mı gidiyor,
Al yolcuyu bindir vapura
Düşünme sandalcı İdris'i!
Çeyreğe dolmuş mu beklesin
Kürek mi çeksin akıntıya,
Söyle İdris taş mı yesin?
Bir gözün kırmızı, bir gözün yeşil,
Canavar mısın, Galata Köprüsü?
Şilepler bindirsin beline
Boyu devrilesi!

Yaşıyoruz

Lütfü Erişçi'ye

Ben ölmedim...
Beni öldürmediler de;
Yaşıyorum, yaşıyorum işte,
At kıçında sinek gibi,
Töööbe, töbe!
Kapandı yüzümüze dergi kapakları,
Bir varmış bir yokmuş olduk sağlığımızda.
Şiir... O yosmanın boyuna.
Gazete... Gelene gidene başyazı.
Ara ki bulasın sayfalarda
Şair Rıfat Ilgaz'ı.
Düştükse itibardan
Ölmedik ya, yaşıyoruz işte,
Yaşıyoruz dedik, yaşıyoruz be,
Heeeey, fincancı katırları!

Filiz

Kemal İncesu

Filim

M. Uykusuz'a

Boştasın belli!
Ellerin cebinde unutulmuş,
Ayakların pabuçlarının içinde,
Geçmiyor bakışların camdan,
Ne ararsın bilmem ki vitrinde!
Çarşı uzun, para yok,
Gezin sağdıcım gezin!

Gel, dert ortağı olayım sana,
Bir sayfa açayım "kitab-ı sine"den,
Olmazsa tarihten bir yaprak.
Karasevda gibidir işsizlik
Çeken bilir!
Belki unutursun yalnızlığını
İkimiz de kârlı çıkarız bu işten!

Söz gelmiş, kâra dayanmışken...
Dökelim mi dersin işi, sağdıcım,
Seninle alışverişe?
Çekip dış pazarlardan eski fikirleri,
Naylon kılıflar içinde
Geçirelim mi dersin gümrükten?
Ne duvarı kalmış zaten, ne kapısı!
Bu işte kâr yüzde yüz,
Çürük mallar kapanın elinde!
Fikir fikir karınca duası...
Fikir fikir minare gölgesi...

Gramlık paketler içinde süreriz,
El altından Tahtakale'de,
"İçen bir daha ayılmaz!"
Sokaklar sokaklar nah böyle,
Kahveler kahveler adam almaz.
Fabrikalar paydos etmiş,
Ustası gezer, işçisi gezer;
Yanaşmış şilepler limana
Nereye baksan pazar!

Eğer açmazsa bu alışveriş;
Dudaklarımızda düzme türküler
Yüklen kazmayı, doğru tarlaya!
Köye giden yollar balçık;
Rençberiz ayağı çarıklı,
Köylüyüz doğma büyüme,
Güvenimiz karakılçık!
Arpalıkta arpa ekilir
Şehirde suyu içilir.

Kendir ekilir kilim için
Kendirden esrar çekilir.
Çok para var şu afyonda
Ekeriz, sağdıcım, ekeriz.
Ağrıya da gelir, sızıya da,
Çeksin eşimiz dostumuz,
Kansın millet uykuya!

Özgürlük de ekeriz, sağdıcım,
Türlüsü yetişir bizde,
Katmerlisi, yalını da,
Adamına göre boy boydur,
İncesi de, kalını da...
Söz özgürlüğü, saz özgürlüğü,
Al sana elektriği, suyu,
Jandarması, tahsildarı içinde,
Mesken masuniyeti!

Çevirelim yaprağı arkadaş
Eskiye dönelim, eskiye;
Ne varsa tarihte var.
Taş devri kalsın geride,
Bulunca dişine göre düşmanı
Çek zülfikarı, başla işe,
Bakma gözünün yaşına.
Geçir küffar-ı hâkisarı kılıçtan,
Dayan Kan Kalesine!

Sonra gir coğrafyaya Ankara'dan
Giresun, Ordu, Zonguldak.
Midende taş gibi mısır koçanı,
Dolaş Karadeniz boylarını
Yayan yapıldak!
Plak değiştirelim, dostum,
Farkındayım esniyorsun,
Açmadı bu türküler seni!

Filim anlatayım sana filim...
Bir tane oynuyor ki Alkazar'da
Sana filim diyeyim!
Sağdıcım, meraklıysan bu işe
Teşebbüs de ölmedi ya,
Şükür bir o kaldı elimizde;
Vaktimiz dersen müsait,
Gel, bir filim de biz çevirelim!
Paran yok, pulun yok anladık,
-Yani yolsuzsun öğrenci dilinde-
Sultan Palamut'tan kalma
Altıpatların da mı yok be,
Bir keskin de mi yok?
Balatlıyım diye gezersin
Yazık kalıbına kıyafetine!

Yürüyelim, gel, Cibali'ye doğru,
Bildiklerim yeter ikimize,
Yüklüyüm de üstelik.
Vay, Nazmiye, canımın içi
Rejiden mi böyle!
Niçin geç kalırsın be kızım,
İşte aradın belanı akşam akşam,
Kaşındın!
Ne duruyorsun be sağdıcım,
Al şu tabancayı, daya burnuna,
Tamam, böyle olacak işte!

Sakın yutma küçük dilini bir tanem,
Simitle birlikte!
Kaçırsak da olur amma,
En iyisi, gel, soyalım seni!
Biz kendimize bile fazlayız,
Tutup kedi yavrusunu götürsek eve
Öldürürüz iki günde açlıktan;
Yani umutlanma kaçırırız diye!
Yolunca yordamınca olsun işimiz,
Eller yukarı, yavrum Nazmiye!
Gücenmek, darılmak yok şekerim,
Bu iş böyle!

Olmadı, beğenmedim duruşunu,
Niçin omuzların böyle düşük,
Önünden de mi geçmedin okulun,
Bilmez misin nedir jimnastik?
Fırlayınca yatağından sabahları,
Banyonu almadan
Sütlü kahveni içmeden önce,
Hani jimnastik şekerim?
Bıngıl bıngıl olursa kalçaların,
Ne yaparsın belin kalınlaşırsa?
Korseden, dondan, lastikten önce

Jimnastik lazım hayatta,
Plastik de lazım,
Estetik de...
İşte geldin gidiyorsun,
Çalış çalış sonu yok,
Nedir bu kendine eziyet!
Yüzme de jimnastik demek.
Başına eşarp,
Ağzına çiklet...
Giy mayonu, atla taksiye!
Saçlarında deniz havası

Avuçlarında serinlik
O ilahi tuz da dudaklarında.
Sonra, nonoşum, doğru dansa
Uzan beşiğine aşkın
Biraz da hayatı öğren,
Sekmesini, kıvırmasını...
Böyle boy büyütmekle olmaz!
İşte böyle, canımın içi,
Böyle, bir tanem, bu işler,
Ya, işte böyle!

Sen de, yavrum, nazlanma artık,
Hadi, canımın içi, eller yukarı!
Baş dik, göğüs ilerde,
Omuzlar... Vay, imdat ha!
Hangi filimde gördün bu numarayı,
Hangi kız kaçırma sahnesinde?
Kara gözlerin için
Kim başını belaya sokar, kim?
Öldüğünle kalırsın iki gözüm
Dokundum mu tabancanın tetiğine.
Kes sesini,
Neyine güveniyorsun, söyle neyine?
Ayağa kaldırma mahalleyi,
Sorgu, ifade, dayak derken...
Yazık değil mi gençliğimize?

Hoşuna mı gitti, acemi çaylağım,
Kızın yüzündeki bitkinlik,
Saçlarındaki tütün kokusu,
Girmişsin ağzının içine!
Böyle şeyler neyine senin,
Poyraza karşı gidersin
Bakmaz da donunun yırtığına!

Uzattık senin yüzünden şu filimi,
Çabuk tıka mendili ağzına!
Yok mu, tuhhh senin erkekliğine,
Al benimkini!
Gel yanaş, kazık gibi durma öyle,
Olmadı, canım, baştan;
Şöyle kucakla da sok mendili!
Bağlasak da olur ama, kıskıvrak...
Vazgeç,
İşimiz acele!

Hani heyecan, korku, telaş?
Heyyy, soyuluyorsun, kızım Nazmiye!
Anladım, formunda değilsin bugün,
Sanat, her şeyden önce...
An meselesi... Ne diyeyim,
Nabız vuruşlarıdır ruhun...
Canım, ne desem nafile,
İnce iştir, aklın ermez,
Benzemez sigara istifine!
Dur, biraz da başka yoldan gidelim,
Sen cilve bilmez misin, cilve?
Tav etmeye çalış mesela beni,
Gel bir tanem, gel sevgilim!
Hani iç çekişler, göz süzüşler,
Çok yayasın bu işlerde!

Mim Uykusuz

Hadi sağdıcım, nöbet Hamza'nın
Yokla bakalım üstünü başını,
Yokla, orasını burasını,
Ayıbı mayıbı olmaz bu işin;
Döviz möviz saklıdır, bilinmez.
Gazete okumuş adamız.
Çocuksun be!
Hadi gir sutyenden içeri
Uyma şeytana sakın,
Bırak şimdi hergeleliği bir yana,
İş başındasın!
Ne gezer çingene evinde musandıra,
Sutyen bile yok değil mi?

İn bakalım aşağı mahalleye;
Vay orası da mı öyle!
Çok tutumlusun çamaşırdan yana,
İlahi Nazmiye!
Hişşşt, kendine gel delikanlım,
Başına mı vurdu bahar havası,
Yokla cebini şu haspanın.
Vay ölüsü kandilli,
Bu da ne?
İki tek Sipahi sigarası!

Kimin için zula ettin bunları,
Hangi hergele için yürüttün içerden,
Söyle be imansızın kızı,
Acımak size ha,
Kesmeli sıradan başınızı!
Ne de bilirmiş ağzının tadını,
Köylü değil, Birinci değil de...
Vay pezevengin evladı!
Utanmak, arlanmak yok mu sende,
Namus da, şeref de mi yok,

Vicdan da mı yok be, vicdan!
İnsanım diye gezersin ha,
O yok, bu yok,
Sutyen yok, don yok,
At kendini denize!
Ha aslanım, ha garagort!
Öyle laf etmişim ki kurşun gibi!
Oturtmuşum ciğerine!
Nasıl da sulandı gözlerin,
İnandın bu kuru gürültüye demek!
Bütün bunlar rol icabı,
Bu küfürler, bu kızmalar.
Yoksa bu gözyaşları da mı öyle?

Geçelim bu faslı bir kalem,
Gitmez kulağına müdürün
Bu hırsızlık da kalsın aramızda,
Sen üzülme bir tanem!
Şimdi can damarına geldik işin,
Yüze yüze geldik kuyruğuna.
Mal canın yongasıdır demişler,
Bizim bir şey dediğimiz yok
Mal da onların, can da,
Onlar demişler!

Bırakalım da felsefeyi bir yana,
Kendi işimize bakalım.
Fazla uzatmayalım bu sahneyi,
Sökül artık neyin varsa!
Hani senin yüzüklerin, bileziklerin,
Altın saatin yok mu, Singer marka,
Nerde ojelerin, rimellerin, rujun,
Manikürün, ondülen,
Aceleye geldi herhalde.
Şefinin belki o tarakta bezi yok,
Ustansa kendi derdinde,
Peki, ya bizim suçumuz!

Sana dostça tavsiyem;
Böyle yalınkat çıkıverme evden,
İpek gömleğini giy,
Ayılırsın, bayılırsın sokak ortasında
Neyin varsa tak takıştır,
Naylon sutyeni de unutma!
Haydi sonuna geldik işin,
Parmaklarını kırdırmadan çıtır çıtır
Şu naylon çantacığı artık
Bırakıver avuçlarımıza!
Hoooop, tamam!

Seni alan delikanlı yaşadı,
Halden anlarsın,
Uysalsın vesselam!
Güzel oynadın, kim ne derse desin,
Çıkardın ilk filimde acemiliği,
Yolun açık olsun Cibali yıldızı
Haydi güle güle!..

Giden gitti, kaldık biz bize,
Bitmeyebilirdi burda filim,
Tutulurdun birdenbire mesela
Nazmiye'nin kara gözlerine.
Birlikte çekip giderdiniz
Zaten tabanca senin elinde!
Yazık, kaçırdın fırsatı,
İş taşımakta değil bu mereti
Kullanacak yeri bilmekte.
Diyeceksin... Ya kız kalırsa başıma,
Hele düşündüğün şeye bak,
Peki bu başladığın filim ne olacak
Kızdan önce
Senden önce
Güzel bir final lazım bu filime.

Suçlusun bu işte suçlu
Besleyemedin öldü,
Hele atla şu taksiye!
Gözünü seveyim şoför ağbi
Geçsin diye gazeteye resimlerimiz
Toslamayasın önümüzdeki otobüse!

Çıktık demektir ortağım, bu oyundan
Ne de olsa alnımızın akıyla,
Hele sıyır carcurunu şu çantanın
Anlayalım, heyecandan gayrı nedir düşen
Herkesin kendi payına.

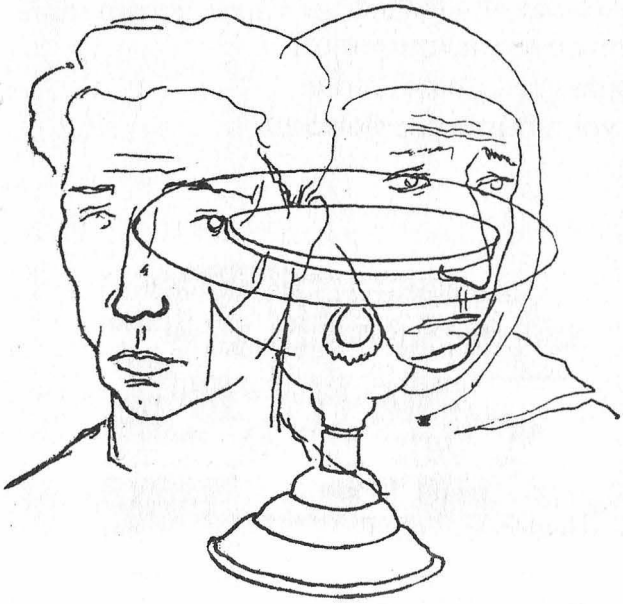
Bu mu garip kuşun kısmeti,
İki kör kuruş mu sadece,
Bir de dönüş bileti?
Tükürmüşüm bu oyunun içine.
Kapat şu camları, sağdıcım,
Nezleyim, ama nasıl nezle,
Hani bizim mendil?
Tuuh, yürüdü desene!
Onun çantası bizde kaldı
Bizim mendil onda hatıra!

Mim Uykusuz

Uçlan bakalım ateşini,
İşte olmuşu olacağı
Şunlar kaldı elimizde:
İki tek Sipahi Ocağı,
Ne gider ya bu filimin üstüne.
Bakma öyle anam babam,
Bakma dikiz aynasının içinden
Taş atma dalgamıza!
Pir aşkına oynuyoruz
Bu kepaze yerli filimde
Var mı oyunda kusurumuz?
Sen de geçtin kendi yerine
Bir yol tutturmuşuz gidiyoruz!

Mangal

Nuri İyem

Mangal

Asım Akşar'a

I

Ev mi ev,
Oda mı oda,
Ne raflarda kap kacak
Ne duvarlarda ayna...
Nerden baksan iki minder.
Masayı eskiciler götürdü,
Kilimse çıktı mezada.

Evdir bu anam babam,
İşte kapısı, penceresi.
Yemin etsen başın ağrımaz
Kapıda hane numarası.

Nuri İyem

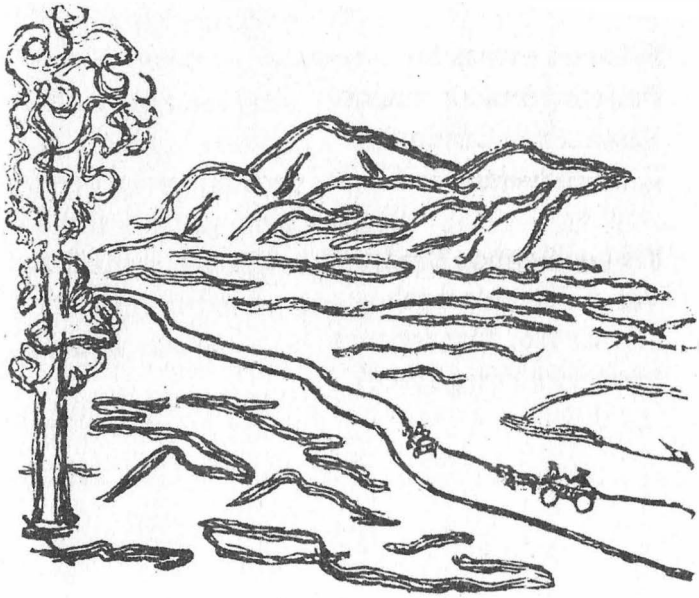
II

Hasbahçenin tek gülü:
Orta yerde bakır mangal.
İnce belli,
Yanık tenli,
Halka halka küpeleri,
Kesileyim şu duruşa!

Bakırı eski bakırdan
Yapısı Rumeli yapısı.
Balkanların ötesinde
Recep Ustanın örsünde
Açmış dünyaya gözünü.

Elleme kömürle büyümüş,
Küçük yaşta ev çevirmiş
Göçmen olmuş altısında.
Dört savaş geçmiş başından
Otuz altı kış içinde.

İnsan taş olsa dayanmaz.
Nasıl dayanır bakır mangal.
Ateş içinde yaşanır da,
Savaş içinde yaşanmaz.
Külsüz, kömürsüz kalmış,
Atılmış merdiven altına
Neler, ne çileler çekmiş!

Nuri İyem

III

Günler mangalla başlar
İşler mangalla yürür.
Anası yakar Nuri'nin
Gecenin ayazı söndürür.

Bakarsın ev hali bu,
Patates gömülür külüne.
Varlıkta çay demlenir,
Çifte cezveler sürülür.

Kış gecelerinde tandır,
Yaz günlerinde ocak.
Kaynar fıkır fıkır tencere
İçindekini kim görecek.

IV

Bir kıvılcım sıçradı içine,
Bizim Ressam Nuri'nin.
İnce belli,
Bakır tenli mangalın
Düştü ateşi yüreğine.
Kuştan, buluttan, çiçekten,
Belki anasından fazla
Yakın buldu kendine;
Karıştı içine düşlerin.
Kömür vurmuş gibi başına
Unuttu aşı, ekmeği,
Sade suya tarhanayı unuttu
Sarıldı fırçasına.

Nuri İyem

V

Akıl ermez
Bir bakarsın taştan katı,
Bir bakarsın gülden nazik
İnsandır bu!
Dayandı mı yaş altmışa
Bir sırçadan şişe olur.
Tuz buz olur bir dokunsan.

Hekim derdi,
İlaç parası,
Ecelden önce yakamızda.

Sıtmadan, frengiden, veremden...
Bıktık tavuk gibi ölmekten.
Çoktan çıktı baş ağrısı
Ecele bahane olmaktan.
Uzun lafın kısası
Aksaray pazarı dönüşü
Yatıyor yorgan döşek
Bizim Nuri'nin anası.

VI

Bir bakışta ateşlenir
Yağlıboya mangalımız,
Yanar için için duvarda.

Buz kesildi üç gecedir
Bakır mangalın külü,
Somurtur bir kenarda
Kömür ister, kürek ister.

İğne iplik oldu hastamız
İlaç ister, hekim ister...
Söylemesi dile kolay,
Dayanmaya yürek ister.

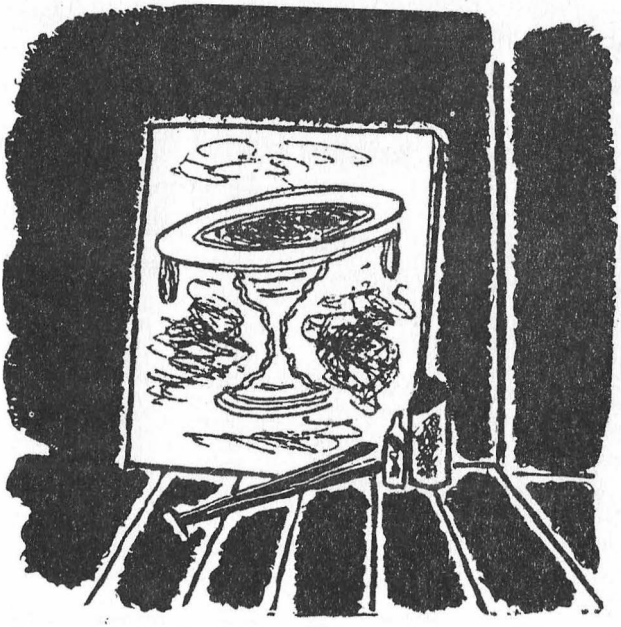
VII

Reçeteler kalınca elimizde
Çektik duvardaki yağlıboyayı
Bir akşamüstü pazara.

Baktılar bezine, çerçevesine,
"Para etmez!" dediler.
Beğendiler altın gibi rengini
Resmini değil, kendini istediler;
"Olmaz" diyemedik.
Çektik Çerkez kızı mangalı
Esir pazarına.

Bir göz bile atmadan biçimine
Sülün gibi endamına,
Vurdular kantara ince belinden
Halka halka küpelerinden;
Gitti bakırı fiyatına.

Kurtardık Ressam Nuri'yi derken,
Kıydık Recep Ustanın zanaatına.

Nuri İyem

VIII

Evimiz ev,
Gene odamız oda...
Kendi gitti bizim Çerkez kızının
Işıl ışıl resmi kaldı duvarda.
Kış güneşi kar getirdi,
Ardından sürekli soğuklar,
Hastamız gene eski hasta.
Gitti evimizin şenliği.

Mangal gitti, maşa kaldı,
Parayı yatırdık ilaca,
İki kırık şişe kaldı.

Heybeli

Fahir Onger'e

Nasıl sevmezsin Heybeli'yi,
Ne evim, ne bahçem var,
Ne iskelesinde sandalım.

Ne param var savuracak
Çamlarına, denizine, ay ışığına!
Ne asfaltına tırmanacak dermanım.
Rüzgârında payım var, olsa olsa
Bir nefeslik.

Ben insanların belki en yorgunu,
Denizin, güneşin özlemi bende,
Bende yaşamanın, çalışmanın özlemi.
Mevsimsiz sevmesini bilirim,
Vakitsiz düşünmesini,
Düşünüp düşünüp üzülmesini.
Gülüşüm, bakışım ayrı,
Belki üzgünüm biraz, yılgın değil,
Farkındayım olup bitenlerin.

Nasıl sevmezsin Heybeli'yi,
Herkesin bağı bahçesi ayrılmış,
Denizde kotrası yalısı.
Ayırmış ayıran, hastanesinde
Bizim de yatağımızı.

Meryem'in Reşit

Orhan Kemal ve Yaşar Kemal'e

"Keklik ne ötersin Çukurova'da"
Şahin değil
Bir ince hastalıktır kapmış yavrunu
Bir pençede sermiş yataklara
Terden sırılsıklam saçları
Dudakları lime lime ateşten
Derisinde gün yanığı katmer katmer
Bir ağarır bir sararır
Pırnalın karaçalının pürenin
İşler tabanında dikeni
Keçebağ'ın sıtması dalağında
Ciğerinde bıçak gibi veremi

"Kendin gurbet elde gönlün sılada"
Açınca gözlerini boz toprağın üstünde
Başucunda telli pullu kavaklara
Kernip kernip ay ışığı dökülür
Seçemezsin ateşböceklerini
Sıçrasa kurbağalar görünür

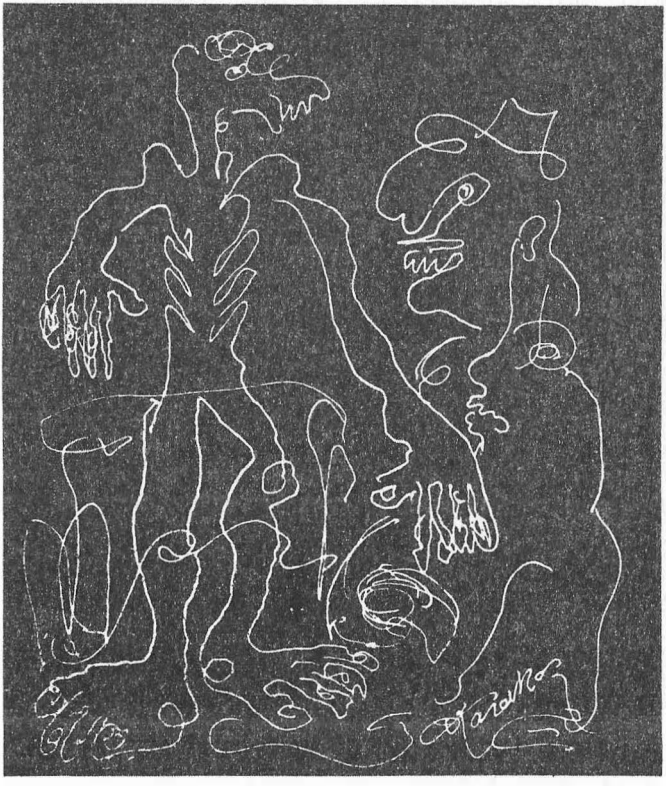
Çiğ düştü mü saçlarına geceden
Batman döver devşirdiğin kozalar
İki gözün kör olmaya Keçebağ
Ne dedin de Toprakkale'ye ne dedin
Öldüremediğin elciyi ırgatı
Bana gönder mi dedin tez elden

Pus düştü mü leçelere sabahtan
"Yanar yanar Çukurova ördolur"
Salıverir kanadını turaçlar
Kalem kalem sıcaktan
Yılanından geçer leylek
Uyruk geçer böcekten
"Her sineği bir alıcı kurt olur"

Estikçe gök yellerinde estikçe
Bir o yana bir bu yana ırgalanır
Kafkırtların günebakanın kındıran
Ağustosta pampal pampal açılır
Eyhanalar akaleler
Savrulur da boz toprağın tozu inceden
Yakar Reşit'in genzini
Yol yol olur akan terler
Soldurur gül benzini

N'işledin de Keçebağ n'işledin
Çimel kızı Meryem'in oğlunu
Bıldır yangına düşürdün
Bu yıl vereme
Düşürdün de ecel ile eşledin

Sare kâğıt üstüne

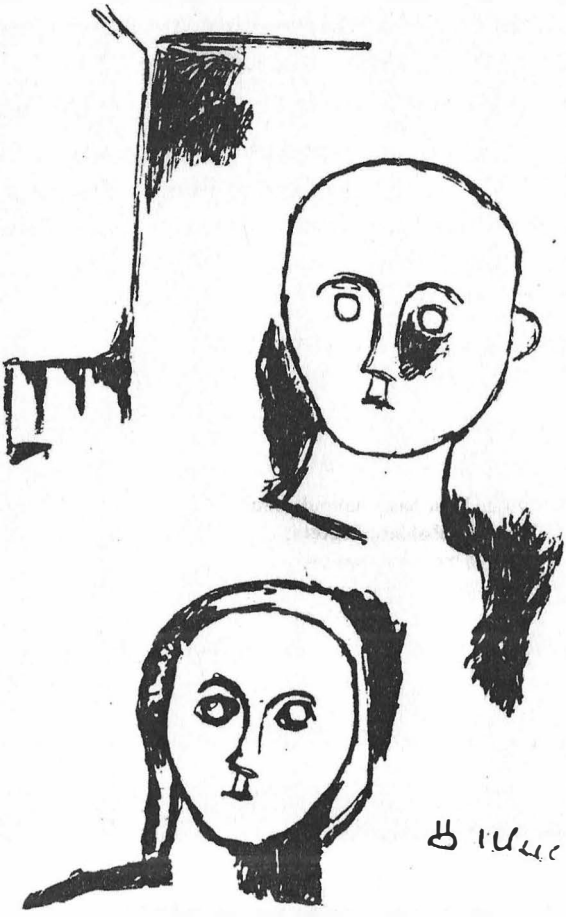
Fethi Karataş

Sarı Kâğıt Üstüne

Melih Cevdet'e

Şu yumruk kadarcık döl
Sıtma sarısı,
Bacısının benzi
Limon sarısı,
Köyümüzün yarısı, beyim,
Verem sarısı.
Veremlinin ekmeği
Arpa kepeği, süpürge darısı.
Hani yumurtanın sarısı?
Yere düştü yarısı.
Ya öbür yarısı?

Ağamın sofrasında beyin tavası,
Kaz ciğeri, piliç kızartması...
Sarılardan ne sarısı?
Bal şerbeti, zerde sarısı.
Kapatmasının saçları da aman,
Altın sarısı.
Beni çileden çıkaran;
Ne doktorun kendisi,
Ne doktorun karısı.
Ya kimin nesi?
Yetiş imdadıma eşekarısı!

Ömer Uluç

Sahipsiz

Şükran Kurdakul'a

Düşündürür hasta halimde beni:
Cenaze sabahları, koğuşta;
Atılmış bir ceket, sahipsiz...
Diş fırçası, derece,
Çerçevesinde gülen bir kadın...

Düşünürüm, penceremiz her zaman açık,
Trenler önümüzden kalkar,
Yolların kavşağında hastanemiz.

Trenler dizi dizi,
Anadolu, yol boyunca Anadolu,
Benim senetli sepetli toprağım,
Sahipsiz!

Derece Zamanı

Sabri Soran'a

Bindi dalımıza, aman hemşirem,
Bu musibet sabah öksürükleri.
Uyandık bizimle birlikte
Ağrılar, sızılar uyandı.
Bir kişi hariç,
Sadece bir kişi,
Bütün pavyon uyandı.

İsterdik derece zamanı
Sen güler yüzle girince
Tam tekmil "Günaydın!" diyelim,
Olmadı işte!
Dolaş yatakları bir uçtan bir uca,
Çeviriver başını, hemşirem,
Sıra Reşit'e gelince...

Silinmesin yüzündeki aydınlık,
Bize bırak acısını gidenlerin
Sen kalanlar için yaşa!
Bir kalbimiz var ki öylesine,
Nabızlarımız tanık.
Bakma solukluğuna benzimizin
Çıkmayan canda umut!

Karataş üstüne

İhsan İncesu

Kara Taş Üstüne

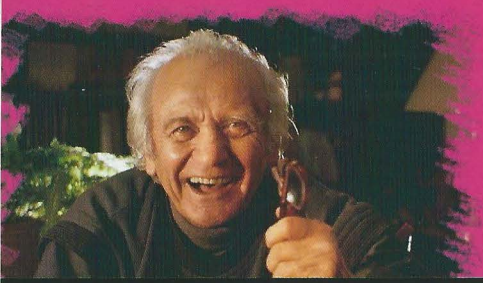
Bu kahır dolu şehirde
Bir Nasip Teyze vardı.
Başucumuzda sevgi
Kapımızda sabır,
Ortaktı çilemize.

İçerde umudumuz ekmeğimiz,
Sıcak yatağımızdı dışarda.
Güzel günlerin peşinde
Soluk soluğa yaşadı,
Gözü pek, ağzı sıkı.
Kapısı dosta açık;
Kapandı yüzümüze.

Bir Nasip Teyze vardı
Bizim Nasip Teyzemiz
En değerli şeyini bize...
Bize dünyasını bıraktı.

RIFAT ILGAZ

ŞİİRLER 1953

Devam

"Çağın gerçekleri, sorunları içinde tarihsel görevinin bilincine varması gereken bir şairin eylemi söz konusudur bugün. ...Her yeni çağ aşağıdan yukarıya doğru itilerle oluşup gelişirken, toplumla içli dışlı olması gereken şair de gerçekçiliğin yeni biçimlerini yaratmaya itilmektedir. Şair toplumu değiştirme, oluşturma çabası içinde kendisini de değiştirip oluşturacaktır. Bu gerçeği Brecht'le birlikte yineleyebiliriz:
'Her yeni çağ gerçekçiliğin yeni biçimini ortaya koymak zorundadır.'
Şairin amacı, bu gerçekleri öğrenmekle bitmiyor. Bunları yapıtına bilgi olarak koymak, şairi sanat dışı gereksiz çabalara götürür. O, bu gerçekleri içeriğine uygun bir biçim içinde yansıtmak zorundadır. Şair, coşku ve hayranlık yaratan kişidir. Bu coşku ve hayranlık, benzer koşullar içinde yaşayanlar arasında mümkündür. Bir şiirin etkileyici ödevi, bu koşulların içindekilerle yüz yüze geldi mi başlar. Bu bakımdan şair yan tutan kişi sayılır."

Rıfat Ilgaz

ISBN:978-975-348-003-1